

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Plan for
forvaltningsrevisjon

2024-2028

Tolga kommune

Om forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har våren 2024 laget plan for forvaltningsrevisjon som gjelder til og med 2028.

Risikobildet i kommunen vil vanligvis endre seg over tid. Det kan føre til at det blir nødvendig å oppdatere planene midtveis i planperioden. Endringer i risikobildet kan også føre til endringer i prioriteringen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. For å ta høyde for dette, har kontrollutvalget prioritert flere områder enn det har ressurser til å undersøke.

Planene bygger på en risiko- og vurderingsvurdering av virksomheten i kommunen og selskapene som kommunen har eierinteresser i.

For å finne fram til områder og selskaper med høyest risiko, er planene basert på et bredt utvalg kilder: revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspill fra administrativ og politisk ledelse.

Ressurser

Kontrollutvalget har 185 timer i årlig ressurs til forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og andre undersøkelser.

Gjennomføring

Revisjon Midt-Norge, som er kommunens revisor, leverer rapporter etter bestilling fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget godkjenner revisors prosjektplan før arbeidet starter. Etter arbeidet med rapporten er gjennomført, rapporterer revisor til kontrollutvalget. Etter en forvaltningsrevisjon får kommunedirektøren rapporten på høring før den behandles i kontrollutvalget. Etter selskapskontroller får selskapets ledelse og/eller eierrepresentanten rapporten på høring før behandling i kontrollutvalget. Dersom eierskapskontrollen angår kommunedirektørens ansvarsområde, skal også kommunedirektøren høres før behandling i kontrollutvalget.

Rapportering og oppfølging

Kontrollutvalget legger forvaltningsrevisjoner fram for kommunestyret med forslag til vedtak og videre oppfølging. Kontrollutvalgets skal sørge for at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp, og rapporterer om oppfølgingen til kommunestyret. Rapporteringen skjer vanligvis gjennom kontrollutvalgets årsrapport, men kan i enkelte tilfeller gå som egen sak til kommunestyret.

Prioriterte områder for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets prioriteringer går fram av oversiktene på neste side. Plan for forvaltningsrevisjon inneholder også forslag til tema/vinkling. Forslagene er begrunnet i risiko- og vesentlighetsvurderingene. Vinklingene er likevel ikke bindende for kontrollutvalget når det bestiller forvaltningsrevisjon.

Plan for forvaltningsrevisjon

Prioriterte områder	Beskrivelse av området
1. Kommune-samarbeid	<p>Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering.</p> <p>Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis.</p> <p>En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med.</p> <p>Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt. Kommunen deltar i mange interkommunale samarbeid og kjøper i tillegg tjenester fra slike samarbeid.</p> <p>Om lag 15,4 prosent av rammene i budsjettet er utgifter til tjenester som omfattes av disse samarbeidene. Flere viktige tjenester som barnevern, PPT, kommunepsykolog, legevakt, skolefaglig ansvarlig og kriesenter er noen av tjenestene som omfattes.</p>
2. Kvalitet i tjenestetilbudet	<p>En utfordring Tolga kommune står ovenfor er at utgiftene pr innbygger som mottar helse og omsorgstjenester øker mer enn kommunen får i overføringer for å løse oppgavene. Ofte vil dette kunne føre til at tilbud utover det lovpålagte skaleres ned, dette som eksempelvis ulike lavterskeltilbud.</p> <p>Enkelte tjenester innen kommunehelsetjenesten har få ansatte, noe som gjør tjenestene sårbare ved fravær. Kommunen har lite ressurser innen psykisk helse og rus, samtidig som det oppleves noe økt etterspørsel.</p> <p>Brukerstyrt personlig assistanse har blitt en sammensatt og komplisert oppgave for kommunen og det brukes en relativt stor andel av velferdsbudsjettet for å gi brukere dette tilbudet.</p> <p>Statsforvalteren har i sitt kommunebilde av Tolga kommune klassifisert helse og omsorg i kategori rød. Dette etter blant vurderinger knyttet til kommunens kompetanse, demensomsorg og ernæringskartlegging.</p>

<p>3. Integrering og bosetting flyktninger</p>	<p>Kommunen er med i KS-nettverket om bosetting og integrering, og jobbet godt og tverrfaglig med NAV. Det har vært utfordrende at store grupper mennesker skal integreres raskt og komme ut i arbeid. Mange kan ikke lese og skrive, og har traumatiske opplevelser med seg, noe som igjen kan gjøre det vanskelig å fungere i jobb. Stadig flere flykninger mottar ytelser fra NAV.</p> <p>Eksempler på problemstillinger en forvaltningsrevisjon kan bevare er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilket utdanningstilbud og hvilken språkopplæring gis til flyktningene, og er tilbudet i samsvar med regelverket? 2. I hvilken grad kartlegges kompetanse og i hvilken grad blir denne gjort nytte av? 3. Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt integreringsarbeid, og hvilke tiltak og virkemidler benytter kommunen for å løse utfordringene? 4. Dekker integreringstilskuddet de kommunale utgifter? 5. Hvor stor del av av flyktningene deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram? 6. Har kommunen et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flykninger?
<p>4. Klima og Miljø</p>	<p>Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling.</p> <p>Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom.</p> <p>Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling.</p> <p>Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.</p> <p>Tolga kommune har vedtatt en felles klima- og energiplan med andre kommuner i Østerdalen og har i tillegg et eget klimabudsjett.</p> <p>Statsforvalteren har i sitt kommunebilde vurdert at Tolga kommune plasseres i risiko rød når det kommer til miljø. Dette begrunnes blant annet med at kommunen har lite ressurser til oppfølging av vannforvaltningsplanene, ikke følger deler av forurensningsforskriften og ikke tilfredsstillende den nasjonale målsettingen om andelen levert til materialgjenvinning mv.</p>

<p>5. Saksbehandling innen byggesak</p>	<p>Kommunen har hatt utfordringer med ressursituasjonen innen byggesak. Selv om kommunen ikke opplever at det er flere saker eller fristbrudd, tilsier erfaringene at det stilles krav til en mer omfattende saksbehandling. Dette blant annet fordi sakene oppleves som mer komplisert.</p> <p>Marginale ressurser spiller også inn på kommunens forpliktelser innen tilsyns- og ulovlighetsoppfølging.</p>
<p>6. Vedlikeholds- etterslep</p>	<p>Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet.</p> <p>En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse.</p> <p>Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.</p> <p>Tolga kommune har utfordringer med tanke på kapasitet på drikkevannet, og har per i dag ikke en reservevannkilde.</p>

Uprioriterte områder	Forslag til tema/vinkling/innretning
<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk bærekraft 	<p>En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond.</p> <p>Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting.</p> <p>Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.</p> <p>Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.</p> <p>Kommunen sin økonomi er krevende, sett i lys SSBs forventning om synkende folketall. Kommunen håper på sikt at inntektene fra Tolga Kraft kan bidra i positiv retning.</p> <p>Kommunen utfordres dersom på endring og innovasjon for å få budsjettet til å gå opp. Kommunen fikk i 2021 og 2022 et positivt driftsresultat, men ett negativt driftsresultat i 2023.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Barn med særlige behov 	<p>Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen.</p> <p>Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet.</p> <p>Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.</p>

Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden 2019-2023

1. [Forvaltningsrevisjon av IKT-sikkerhet og personvern i IKT Fjellregionen \(FARTT\)](#)
2. [Rapport eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Abakus AS](#)
3. [Forvaltningsrevisjon om Tidlig innsats – samhandling mellom barnehage, skole og PPT](#)
4. [Forvaltningsrevisjon om internkontroll i helse og omsorgstjenesten](#)